

Městská knihovna ve Svitavách

Výroční zpráva za rok 2022

Městská knihovna ve Svitavách
Wolkerova alej 92/18
568 02 Svitavy
IČO 75003171

Zřizovatel: město Svitavy
Statutární zástupce: Mgr. Marta Bauerová

Obsah:

Úvod:	3
Novinky v roce 2022:	4
Doplňování a zpracování fondu:	5
Čtenáři, návštěvníci a výpůjčky:	6
Služby knihovny:	8
Zaměstnanci:	13
Další činnost:	14
Regionální funkce:	14
Dotace:	15
Výhled do roku 2023:	16
Příloha:	17

Úvod:

Začátek roku 2022 stále ovlivňovala pandemie koronaviru, což se projevilo především nižší návštěvností na akcích pro veřejnost. Během roku se ale čtenáři postupně vrátili a evidujeme téměř stejný počet zájemců o služby knihovny jako v letech před pandemií. Můžeme ale říci, že se proměnily některé návyky čtenářů, např. kdo začal číst e-knihy během uzavření knihovny, tak je čte i nadále. Čtenáři si také zvykli využívat bibliobox na vrácení knih, ponechali jsme ho proto nadále otevřený i během otevírací doby knihovny. Zároveň se zrodila myšlenka na pořízení výdejního boxu, který jsme uvedli díky podpoře města do provozu v dubnu. Můžeme tak říci, že knihovna poskytuje výpůjční služby 24 hodin denně 7 dní v týdnu.

Na podzim jsme zrekonstruovali studovnu, která dostala nový, modernější ráz. Slouží ke studiu i relaxaci, je místem veřejného internetu a využíváme ji i pro akce knihovny.

Zrealizovali jsme celkem 362 kulturních a vzdělávacích akcí pro školy i veřejnost. Úspěšné jsou pravidelné aktivity, mezi které patří čtenářské kluby, filmový klub, digi odpoledne a virtuální realita. Novou aktivitou je deskohraní, o které je velký zájem.

Novinky v roce 2022:

Nová studovna – zrekonstruovali jsme studovnu knihovny, cílem bylo mj. prostor zmodernizovat a zatraktivnit. Došlo k výměně koberce, obnově sedacího nábytku a úpravě stolů. Žádost o dotaci jsme podali přes MAS Svitava, z.s. na SZIF. Pořídili jsme projektor a plátno a vznikl tak další prostor pro vzdělávací a komunitní akce pro veřejnost a školy (budou moci být paralelně dva vzdělávací programy pro školy).

Výdejní box – bezkontaktní výpůjční služba, která umožní vyzvedávat si objednané dokumenty z knihovního fondu knihovny nezávisle na provozní době knihovny. Služba je propojena s knihovním systémem - čtenář si knihu objedná přes katalog knihovny, dostane zprávu s numerickým a QR kódem, který mu umožní si žádané dokumenty vyzvednout v jakoukoli dobu 7 dní v týdnu 24 hodin denně.

Káva v knihovně - chvíle strávené v knihovně si mohou návštěvníci zpříjemnit nad šálkem kávy.

Doplňování a zpracování fondu:

S přihlédnutím k rozpočtu knihovny a zvyšující se ceně knih musíme důkladně vybírat, co koupíme z nabízené produkce. Přesto se snažíme balancovat mezi komerčními tituly a tituly nemainstreamové literatury. Každý čtenář je pro nás důležitý. Snažíme se vyhovět požadavkům čtenářů, ti si mohou posílat tipy na knihy a můžeme říci, že téměř 100% požadavků jsme schopni splnit. V současné době akvizici ovlivňuje i možnost půjčování e-knih (pokud se objeví požadavek na starší či specifickou knihu, ale existuje jako e-kniha, vyhodnocujeme, zda tištěnou knihu koupíme, či nikoli).

Při vyřazování využíváme „Zlatý fond literatury“, který je zveřejněn na webu Národní knihovny. V posledních letech se zaměřujeme na obnovu knihovního fondu, a to v souladu se „Standardem pro doplnění a aktualizaci knihovního fondu“. Praxe ukázala, že čtenáři žádají především novinky a vadí jim dlouhé čekací lhůty. Proto se snažíme žádané knihy kupovat ve více výtiscích.

Celkový přírůstek v roce 2022 byl 2 147 knihovních jednotek.

- Nakoupili jsme a zpracovali 2005 knih a 142 ostatních dokumentů (audioknihy, stolní hry) v **celkové hodnotě 439 151 Kč**. Stav fondu svitavské knihovny k 31. 12. 2022 je **64 370 knihovních jednotek**.
- Náklady na pořízení e-knih byly 36 358 Kč.
- Knihovní fond doplňujeme přes distributory (Kosmas, Euromedia, Pemic), popř. z levných knih či antikvariátů.
- Každoročně využíváme projekt Ministerstva kultury „**Česká knihovna**“, který je zaměřen na podporu nekomerčních titulů českých nakladatelství, a projekt „**Cizojazyčná literatura**“, díky kterému nabízíme aktuální beletristické tituly v cizích jazycích, a to především v angličtině, němčině a francouzštině, ale také ve slovenštině.
- Odebíráme 88 titulů periodik. Celková částka na koupi časopisů a denního tisku byla 79 122 Kč. Některé časopisy odebíráme z remitendy. Z denního tisku odebíráme Svitavský deník, Deník N, Mladou frontu dnes, Lidové noviny, Právo, Hospodářské noviny, Sport.
- Kupujeme audioknihy a stolní hry.

- Požadavky na naučnou literaturu řešíme přes meziknihovní výpůjční službu (knihy objednáme z jiných knihoven). Jsme zapojeni do služby Získej. Díky tomu, že jsme členové Centrálního portálu knihoven, si může čtenář objednat knihu sám a u nás si ji pouze vyzvednout.

Čtenáři, návštěvníci a výpůjčky:

Poslední dva roky statistiku ovlivnila pandemie, čísla můžeme srovnávat s rokem 2019, ale ani to dnes úplně nejde, protože se proměnily během pandemie i zvyky čtenářů, jejich požadavky a změnily se také objektivní okolnosti (ve městě přibýly organizace, které pořádají např. cestovatelské besedy a jiné aktivity). Programovou nabídku přizpůsobujeme i těmto okolnostem.

Z důvodu rekonstrukce byla uzavřena téměř tři týdny studovna, došlo k omezení některých služeb. Možnost tisku jsme nabízeli v prostorách oddělení pro dospělé, i tak ale došlo k zákonitému poklesu návštěvníků využívajících služeb studovny.

V roce 2022 jsme měli zaregistrováno **2 463 čtenářů, z toho 777 čtenářů dětských.**

Zvýšil se zájem o donáškovou službu.

Velký zájem je o služby dětského oddělení a na spolupráci se školami a jinými organizacemi neměla pandemie žádný vliv. Návštěvníci oceňují nové služby – virtuální realitu, dotykový displej, pravidelné deskohraní.

Výpůjčky a on-line služby

Výpůjčky tištěných dokumentů pozvolna klesají, nicméně vzhledem k situaci posledních dvou let, nejde o zásadní rozdíl (v roce 2019 to bylo 99 769, 92 156 výpůjček v roce 2022).

Vypůjčilo se 92 156 dokumentů: knihy (16 453 naučné literatury, 61 686 krásné literatury), 1 703 AV dokumentů, 10 539 periodik, 1 696 stolních her).

Roste zájem o e-knihy, zaznamenáváme nárůst i oproti kovidovým rokům (v loňském roce se půjčilo 678 e-knih, tento rok **742 e-knih**). Trend ukazuje, že čtenáři, kteří si na e-knihy zvykli, tuto službu nadále využívají.

Knihovnu navštívilo celkem 49 337 uživatelů, z toho 6 437 jsou návštěvníci kulturních a vzdělávacích akcí, 2 100 návštěvníků využilo internet v knihovně a 40 800 tvoří uživatelé studoven a půjčoven).

Služby i aktivity přizpůsobujeme dobře, zakoupili jsme tablety, které využíváme na vzdělávací programy pro školy, a obrazovku, která má multifunkční využití – k zatraktivnění virtuální reality a na prezentace.

Online služby, tzn. virtuální návštěvy - počet vstupů do elektronického katalogu mimo prostory knihovny je 32 491. Čtenáři si zvykli objednávat knihy předem a pak si je pouze vyzvednout – přímo v knihovně, nebo z výdejního boxu. Celkem jsme vyřídili 3 529 požadavků na službu „zabookuj“ (odložení knihy k vyzvednutí), 512 knih si čtenáři vyzvedli z výdejního boxu a klasických rezervací bylo provedeno 3 735.

Do boxu na vrácení knih bylo vloženo 6 160 dokumentů.

Využívána je služba MVS – meziknihovní výpůjční služba. Od našich čtenářů jsme obdrželi a kladně vyřídili 187 požadavků, z našeho fondu jsme zapůjčili celkem 290 dokumentů.

Služby knihovny:

Knihovny současnosti již nejsou pouze půjčovnami knih, ale jsou také centry komunit. Zároveň jsou to vzdělávací instituce, hlavním cílem je podpora čtenářské gramotnosti, ale také hrají roli při budování občanské společnosti.

Nabízíme aktivity, které jsou v souladu s Konceptí rozvoje knihoven, snažíme se reagovat na společenské události – občanům Ukrajiny jsme nabídli bezplatné služby, koupili jsme knihy pro děti v ukrajinštině, uspořádali jsme pro ně workshop se svitavským autorem Martinem Sodomkou, který knihu Jak si postavit auto vydal v ukrajinštině, a díky naší iniciativě se dostala prostřednictvím knihoven k ukrajinským dětem v celé republice. Byla vydána bez komerčního zisku a všechny ukrajinské děti ji dostaly zdarma.

- Půjčujeme knihy, časopisy, stolní hry, didaktické a montessori pomůcky, e-knihy a elektronické čtečky knih

Klub pro děti do tří let

- Služby dětem s poruchou čtení a učení a jejich rodičům – dokupujeme logopedické knihy a pomůcky, učební systém Logico Primo a Logico Picollo, komiksy, audioknihy, Albi tužky, montessori pomůcky, tematické kufříky.
- Poskytujeme služby pro handicapované (půjčování zvukových knih, audioknih), nabízíme donáškovou službu. Knihovnu pravidelně navštěvuje i Centrum denních služeb (Světlanka); pracovnice knihovny také dochází 2x – 3x ročně s programem do místního stacionáře.
- Realizujeme Virtuální Univerzitu třetího věku
- Provozujeme databázi Osobnosti regionu.

Spolupracujeme se všemi základními školami ve městě včetně školy speciální, i s některými mimosvitavskými (např. Javorník, Vendolí, Radiměř, Hradec nad Svitavou, Opatovec). Navštěvují nás téměř všechny mateřské školky včetně soukromé školky Paperáček. Spolupracujeme se Střediskem kulturních služeb, Městským muzeem a galerií ve Svitavách, se Střediskem volného času, mateřským centrem Krůček, klubem seniorů, stacionářem Světlanka.

Vzdělávací a kulturní akce

V roce 2022 jsme zrealizovali celkem 362 kulturních a vzdělávacích akcí pro školy i veřejnost, z toho 80 pro veřejnost. Většinu akcí tvoří vzdělávací programy pro školky a školy.

Pravidelné aktivity (probíhají 1x měsíčně)

Čtenářský klub pro nejmenší děti do tří let („bookstartový“ klub)
 Čtenářský klub pro děti od 3 do 7 let
 Filmový klub,
 Digi odpoledne
 Deskohraní (nová aktivita)
 Virtuální realita (1x týdně)

Udržitelnost v knihovnách

Zapojili jsme se do celostátního projektu Udržitelnost v knihovnách a v souladu s Cíli udržitelného rozvoje uspořádali několik akcí. Navštívili nás:

- klimatoložka Taťána Míková (Proč se klima mění?),
- architekt Osamu Okamura a výtvarník David Böhm (přednáška na téma Město pro každého),
- Jitka Kosíková, autorka knihy Břehy nejsou na dohled: zápisky z mise Lékařů bez hranic,
- Michal Broža, vedoucího kanceláře pro OSN pro Českou republiku,
- spisovatelka Viktorie Hanišová (beseda pro studenty gymnázia se spisovatelkou nad knihou Beton a hlína: rozhovory o enviromentalismu ve městě),
- pro děti jsme uspořádali workshop o ekologii s nakladatelstvím Jakost a jejich knihou Plasticus Martinicus,
- celý rok jsme nabízeli školám vzdělávací program s knihou Voda, voděnka.

Další akce:

- Autorské čtení s Viktorií Hanišovou
- Autorské čtení s Marcelou Müllerovou a její knihou Ve stínu duhy: Příběh o životě v Pákistánu
- Přednáška s novinářem Tomášem Etzlerem
- Přednáška Rusko-ukrajinský konflikt (ve spolupráci s Asociací pro mezinárodní otázky)

Viktorie Hanišová na gymnáziu

- Beseda s Davidem Jirsou, autorem youtube kanálu Na potítku (propagace literatury)
- Přednáška O původu Slovanů a jejich tradic jinak

- Beseda s Arnoštem Vašíčkem Záhady na dosah ruky
- Beseda s bylinkářkou Michaelou Maňhovou
- Listování (představení Když panda tančí; Stvoření pro lásku; A jak se Vám líbím teď; U nás v Evropě; Fake news; Třešně v rumu; Jak na věc;
- Filmový klub (filmy Já, Simon; Země Nomádů; Hotel Bagdad; Přednosta; Nostalgie; Snídaně u Tiffanyho; Betonová zahrada; Stvoření pro lásku)
- Odpoledne s Harrym Potterem
- Vzpomínka na Mauruse Haberhauera – s potomky M. Haberhauera jsme si připomněli hudebního skladatele, svitavského rodáka

Oswald J. Haberhauer, potomek svitavského rodáka Mauruse Haberhauera

- Workshop s Martinem Sodomkou a jeho knihou Jak postavit auto, kterou vydal pro ukrajinské děti
- 130 let knihovny ve Svitavách – oslavili jsme výročí otevření svitavské knihovny a představili veřejnosti naše služby
- Benefiční akce Nakup a pomáhej – na podporu nemocné holčičky (vystoupení kapel, aktivity pro děti, prodej drobných předmětů).
- Uspořádali jsme výstavy - „Komenský v komiksu“ ke stejnojmenné knize Kláry Smolíkové a ve spolupráci s Polským institutem výstavu polských knižních ilustrátorů Listuj světem
- Pasování na čtenáře knihovny – slavnost, kdy se prvňáčci stávají čtenáři knihovny, odpasujeme každý rok téměř 300 dětí
- Probíhá Virtuální Univerzita třetího věku
- Během prázdnin jsme připravili Únikovou hru nebo Šifrovací hru Poztrácené postavičky

Pasování na čtenáře knihovny

Maraton psaní dopisů – zapojili jsme se do akce Amnesty International na podporu obětem bezpráví

Akce, kde nejsme pořadateli:

- Zážij město jinak
- Festival volnočasových aktivit

Projekty:

S knížkou do života (Bookstart), jehož cílem je podpora čtenářské pregramotnosti dětí od 0 do 3 let. Na slavnosti vítání občánků obdrží každé dítě dárkový motivační balíček, jehož součástí je registrace dítěte do tří let věku. V rámci projektu probíhají klubíky pro nejmenší.

Knížka pro prvňáčka – kniha z projektu je předána prvňáčkům na slavnosti „Pasování na čtenáře knihovny“

Proměna Městské knihovny ve Svitavách na kreativní a vzdělávací centrum pro děti a dospívající mládež. Cílem projektu MAP II a Implementace MAP ORP Svitavy je podpořit vzdělávání na základních a mateřských školách v regionu ORP Svitavy prostřednictvím

aktivit z oblasti čtenářské a předčtenářské gramotnosti. Projekt skončil oficiálně v březnu. Nicméně v aktivitách, které jsme v rámci projektu realizovali, i nadále pokračujeme. Jedná se o čtenářský a filmový klub. Aktivita **Kufr plný knih**, jejímž cílem bylo dostat co nejbližší ke čtenářům různých věkových kategorií (předškoláci, první a druhý stupeň ZŠ) současnou kvalitní knižní produkci jsme ukončili se školním rokem. Poslední školní rok se jí zúčastnily MŠ Javorník, ZŠ Vendolí a ZŠ nám. Míru.

Beseda s Markétou Pilátovou

Zaměstnanci:

Městská knihovna ve Svitavách v roce 2022 zaměstnávala 13 pracovníků, z toho jeden úvazek je ekonomka a jeden IT pracovník, který pomáhá i organizacím sídlícím ve Fabrice (SKS, Klub seniorů, Krůček). Dvě pracovnice zajišťují regionální služby (nákup a zpracování knih do regionu, metodická činnost pro knihovny), jedna pracovnice zajišťuje nákup knih a jejich zpracování do svitavské knihovny (akvizice, katalogizace), dvousměnný provoz zajišťují vždy čtyři zaměstnanci (1 v dětském oddělení, 2 v oddělení pro dospělé čtenáře a 1 ve studovně). Z toho tři kolegyně zajišťují vzdělávací programy pro školy i veřejnost.

Další činnost:

- Jsme členem profesních organizací – Svazu knihovníků a informačních knihovníků (SKIP), Sdružení knihoven (SDRUK) a členem sdružení dětských knihoven Klubko
- Městská knihovna ve Svitavách je zapojena do celostátního projektu organizovaného Národní knihovnou o výkonnosti knihoven - „Benchmarking v knihovnách“
- Jsme členy Centrálního portálu knihoven, v rámci toho služby Získej a Díla nedostupná na trhu (DNNT)
- Pracovnice dětského oddělení se zúčastnila celostátní soutěže OKNA (O knihovnických aktivitách) a za svůj program pro 1. stupeň ZŠ na téma „Příroda potřebuje i tebe“ získala pro naši knihovnu diplom „za vhodné propojení práce s krásnou a odbornou literaturou“.
- Posíláme záznamy do Souborného katalogu
- Spravujeme databázi Osobnosti regionu
- Knihovna je členem MAS Svitava; ředitelka knihovny je členkou realizačního týmu Místního akčního plánu vzdělávání (MAP)

Regionální funkce:

Městská knihovna ve Svitavách je pověřena Krajskou knihovnou v Pardubicích k výkonu tzv. regionálních funkcí. Přímou obsluhuje obvod Svitavy, dále si objednává služby u 6 profesionálních knihoven (Polička, Litomyšl, Moravská Třebová, Jevíčko, Dolní Újezd, Bystré). Do sítě knihoven patří 1 pověřená knihovna, 8 profesionálních knihoven s 8 pobočkami a 96 obecních knihoven. Tzn. že **metodicky spravujeme celkem 112 knihoven regionu** profesionálních i obecních.

Pod naší knihovnu spadá 22 obecních knihoven a profesionální knihovna ve Březové nad Svitavou. Všechny knihovny obvodu jsou v regionálním automatizovaném systému Tritius REKS.

- V roce 2022 proběhlo 112 metodických návštěv, 176 konzultací po knihovnách regionu (**v obvodu Svitavy to bylo celkem 32 metodických návštěv, 62 konzultací**).
- Pomáháme při revizích, bylo zrevidováno 22 knihoven, celkem 56 972 knih (**v obvodu Svitavy proběhlo 5 revizí, celkem 12 998 k.j.**)
- Zpracováváme statistiky.
- Tvoříme tzv. výměnné soubory (nákup knih, zpracování a rozvoz), v loňském roce bylo po knihovnách rozvezeno 306 souborů s 19 983 svazky (**v obvodu Svitavy to bylo 96 souborů s 6 711 svazky**).
- Zpracováváme knižní fond knihoven – vkládáme knihy do automatizovaného knihovního systému.
- Zajišťujeme porady knihovníků.

Příspěvek od kraje na regionální funkce byl v loňském roce **2 129 tisíc Kč**. Z dotace bylo nakoupeno celkem 2 640 knih (**v obvodu Svitavy 889 knih**).

Většina obcí je zapojena do tzv. sdružování finančních prostředků na nákup knih (příspěvek dle obyvatel obce). V loňském roce jsme od obcí získali 129 303 Kč, za které se nakoupilo 503 knih (**v obvodu Svitavy 138 knih**).

Dotace:

Ministerstvo kultury

VISK 3

- Moderní technika ke zkvalitnění a rozšíření služeb – pořídili jsme tablety a obrazovku, která má multifunkční využití (32 000 Kč)
- Mobilní stanice pro efektivnější práci knihovníků a rozšíření služeb (19 990 Kč) – zakoupení notebooku

K21

- Udržitelnost – téma nejen roku 2022 (11 000 Kč) – vzdělávací a komunitní aktivity
- Česká knihovna – nákup nekomerčních titulů z českých vydavatelství (4 826 Kč)
- Cizojazyčná literatura – nákup původní cizojazyčné literatury (10 434 Kč)

VISK8A

- Společným projektem knihoven je využívání mediální databáze Anopress v rámci konsorciálního přístupu pro přihlášené knihovny (příjemcem dotace je garant projektu Národní knihovna ČR – hodnota přístupu do databází pro naši knihovnu je cca 24 tis. Kč ročně.

Dotace z Pardubického kraje

- Příspěvek na regionální funkce byl 2 129 tisíc Kč.

Výhled do roku 2023:

Nadále se budeme věnovat rozvoji čtenářské gramotnosti od nejútlejšího věku dětí a pokračovat v úspěšných aktivitách jako jsou čtenářské kluby, filmový klub, digi odpoledne a virtuální realita, deskohraní. Činnost knihovny budeme rozvíjet v souladu s Koncepcí rozvoje knihovny na léta 2021-2027.

Naším cílem je i nadále poskytovat takové služby, abychom si udrželi stávající čtenáře, získali nové a byli vnímáni jako organizace, která má nezastupitelnou úlohu na poli neformálního vzdělávání a má důležité postavení v rámci kulturního i společenského života ve městě.

Zapsala:

Mgr. Marta Bauerová

17. března 2023

Příloha:

Hospodaření v roce 2022

Schválené příspěvky na rok 2022:

1. Město Svitavy	7 498 tis.Kč provozní náklady 53 tis. Kč odpisy majetku 310 tis. Kč IP – výdejní bibliobox
2. Pardubický kraj	2 129 tis. Kč zajištění výkonu RF
3. Z MK ČR	11 tis. Kč Knihovna 21. století – honoráře
4. Z MK ČR	45 tis. Kč VISK 3
5. MK – odpisy	112 tis. Kč odpisy maj. zakoup. z dotace z MK
6. Ze SZIF	399 tis. Kč úprava dětského oddělení

Poskytnuté příspěvky za rok 2022:

1. Město SY	(účtováno 672 10) -	7 498,00 tis. Kč
	(účtováno 672 13) -	53,00 tis. Kč
	(účtováno 416 30) -	310,00 tis. Kč - výdejní bibliobox
2. PK ČR	(účtováno 672 15) -	2 129,00 tis. Kč
3. MK ČR	(účtováno 672 60) -	11,00 tis. Kč - Knihovna 21. století
4. MK ČR	(účtováno 672 61) -	45,00 tis. Kč - z VISK 3 nakoupení techniky
5. MK – odpisy	(účtováno 672 63) -	115,00 tis Kč
6. SZIF	(účtováno 416 61) -	399,00 tis. Kč - úprava dětského oddělení
7. Obce okr. SY	(účtováno 672 16) -	129 ,00 tis. Kč - příspěvek na knihy od obcí

Hospodářský výsledek za rok 2022 činí 13 063 Kč.